

INGLES AT PEDAGOGHIKAL NA PAGGANAP NITO SA REPRODUKSIYON NG PAGGAWA

ni Gonzalo A. Campoamor II

INTRODUKSIYON: ANG BANSA NG WIKANG INGLES

Noong 2006, tinawag ng isang diyaryo sa Japan ang Pilipinas na “eigo no kuni” o “bansa ng wikang Ingles” (*Asahi Shimbun* 14). Para sa isang bayang ang mga estudyanteng junior high school (na nasa edad dose hanggang katorse) ay may antas ng pagkatuto sa Ingles na katumbas lamang ng kabataang Pilipinong nasa ikalawang baitang (nasa edad siyete), tunay ngang maituturing ng Japan na “bansang Ingles” ang gaya ng Pilipinas. Ang ikatuwa o ang ikalungkot ang katiting na impormasyong ito ay nakadepende sa kung ano ang pansariling idea sa wika at sa papel nito sa politika sa lipunan. Nananalig, halimbawa, ang mga nasyonalistang pangwika (isang kategoryang pangkat-pangkat na namumutiktik sa ating lipunan na sa pinakamasidhing dulo’y maaaring ihambing sa idea ng nasyonalismong pangwika ni Fichte [cf., Fichte 2008]) sa kahalagahan ng wikang pambansa batay sa pagiging pinakamayamang bansa sa Asya ng Japan nang walang tulong ng wikang Ingles. Naniniwala naman ang mga nasa kabilang dulo ng ispektrum na sa isang globalisadong mundo, ang pagkatuto ng “wikang internasyonal” ang hahawi ng landas para sa kaunlaran ng bayan. Mayroon ding ilan sa atin na naniniwalang tanging sa wikang pambansa marerealisa ang nasyonalismo at nasyonalisasyon

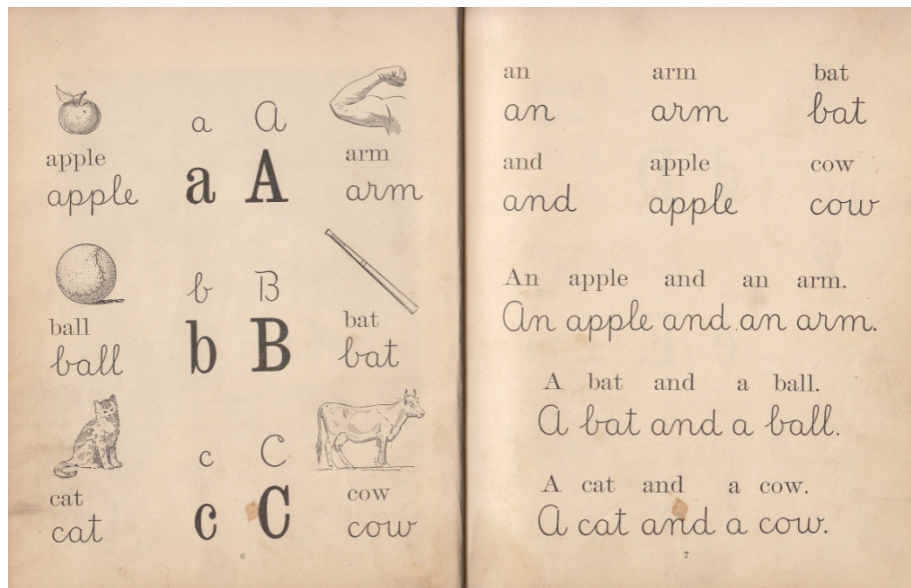
:: 1 DALUYAN ::

(hindi lamang ng edukasyon kundi ng ekonomiya). Gayumpaman, sa kabila ng mariing iginigiit maging ng ilang nangungunang personahe sa historyograpiyang pambansa/makabayan (cf., Salazar 2006), hindi maitatali sa sarili at lokal na wika lamang ang pambansang wika at edukasyon, laluna sa kasalukuyang panahon ng pamamayagpag ng neoliberal na adyenda ng pandaigdigang kapital. Gaya ng naipamalas, mahigit na isang siglo na ang nakararaan, ng pambansang bayaning pangunahing gumamit ng wikang dayuhan, maaaring maging tunay na makabayan (batay sa tradisyonal na pagkaunawa rito) sa kabila ng piniling wikang makapagpapahayag nito. Bunga si Rizal ng panlipunang kondisyong ang pinakamakatatugon sa pangangailangan ng bayan ay ang gumamit ng wikang pinakagamay niya at gamit ito'y pinakaepektibong maipaaabot ang ubod ng kaniyang mensahe (Espanyol). Tinutuunan ng kasalukuyang papel ang paghihimay sa dayuhang wikang Ingles na itinutulak ng panlipunang kondisyong ang pangunahing tinutugunang pangangailangan ay ang adyendang imperyalista at neoliberal, at hindi ang pangangailangan ng nakararaming Pilipino.

IDEOLOHIYANG WIKANG INGLES

Umpisa pa man, itinakda na ng noo'y musmos pa lamang na imperyalistang bansang Amerika ang wika nito bilang ideolohikal na palatandaan ng pangingibabaw at prestihiyo, sa pamamaraang maihahalintulad sa *mission civilizatrice*. Matapos na matapos na makubkob ang Maynila noong Mayo 1898, pinasimulan ng mga sundalong Amerikano ang isang programang pang-edukasyong dinisenyong “angkop sa mga tao para matugunan ang kanilang tungkulin bilang mamamayan at para sa mga pangkaraniwang mapagkakaabalahan sa isang sibilisadong komunidad” (McKinley w.p.; akin ang salin at diin)¹ at siyang gagabay sa “mabababang nilalang tungo sa landas ng agarang pag-unlad” (nasa Bresnahan 64; akin ang salin).² Tatlong taon makalipas nito, hinawi ng Education Act ang daan hindi lamang para sa libre, publiko, at sekular na edukasyon kundi para sa pagtukoy sa Ingles bilang tanging wika ng instruksiyon (Smith 140; PhilippineLaw.info w.p.), pagkatuto, at sibilisadong gawi. Kalauna'y pinalitan ng mga Amerikanong sibilyan, na tatawaging Thomasites, ang mga naunang mastrong sundalo. Naging bigo ang mga tangka sa pagtuturo ng at gamit ang Ingles dahil sa paggamit ng mga maling prinsipyong pedagohikal

na inamin mismo ng Direktor ng Edukasyon noong 1918 (nasa Marquardt 135).³ Sa unang leksiyon ng pangunahing tekstong pang-Ingles na *The Baldwin Primer* (Kirk 6) na inilimbag noong 1899, mansanas ang representasyon ng pinaniniwalaang antas ng pagkatuto, sibilisasyon, at pag-unlad (tignan ang lar. 1); isang prutas na hindi pa nasilayan at nalasahan ng karaniwang kabataang Pilipino.

Larawan 1. Pahina mula sa unang leksiyon sa *The Baldwin Primer* (1899)
(Kuhang retrato ni Gonzalo Campoamor II).

Sa kabila ng mga pagtatangka (gaya ng sa isisiping teksto sa ibaba mula sa isang praymer noong 1902), naresolba lamang ang batayang (pedagohikal na) suliranin ng pag-aangkop noong bago sumiklab ang Ikalawang Digmaang Pandigdig, o kung kailan kumbaga'y pinalitan ng saging ang mansanas nang magsimulang isulat ng mga Pilipino ang karamihan sa mga teksbuk sa wikang Ingles at sa gayo'y mas umangkop sa pagkatuto kompara sa dati (Marquardt 135). Totoong may pagtatangka ang kolonyal na pamahalaan, noon pa mang unang mga dekada ng kolonya, na gawing angkop sa lokal na populasyon ang edukasyon sa pamamagitan ng pagsasa-Pilipino ng kaguruan at kagamitang pang-eskuwela. Mapapansin sa mga numero sa ibaba (Talaan 1) ang malakihang pagbaba ng bilang ng

mga Amerikanong guro at maramihang pagtaas ng bilang ng mga Pilipinong guro mula 1911 hanggang 1920 (Fuentes 27).

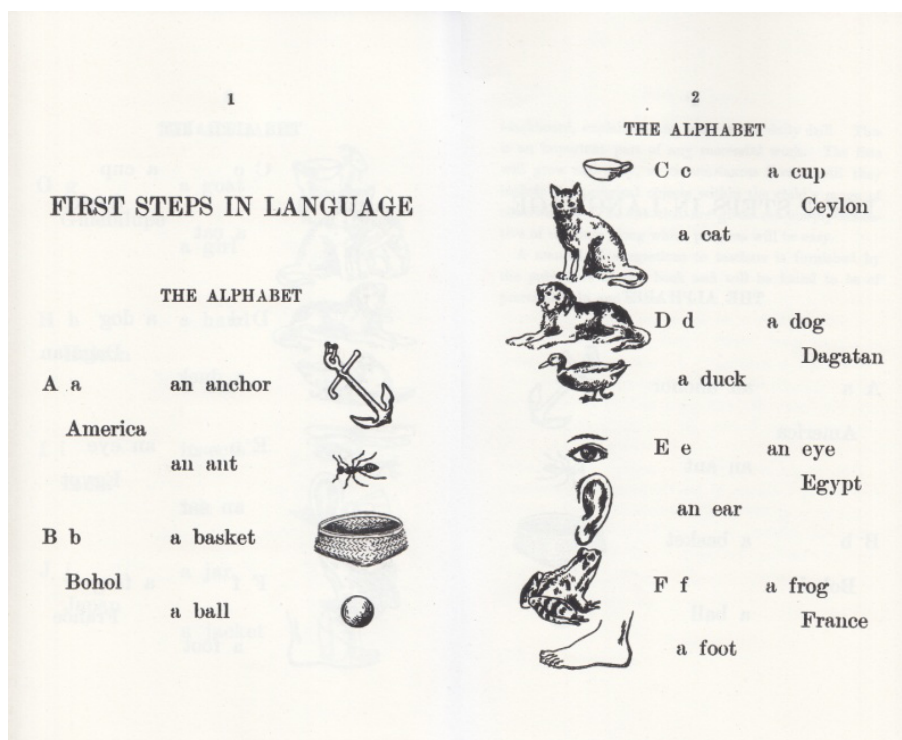
Taon	Primarya		Intermedya		Sekundarya		Superbisyon	
	Am.	Pil.	Am.	Pil.	Am.	Pil.	Am.	Pil.
1911	21	525	295	366	118	15	249	148
1912	14	6549	258	497	109	7	283	150
1913	15	5585	166	494	153	4	206	115
1914	17	7362	143	663	156	12	178	131
1915	14	7495	104	832	177	17	139	175
1916	17	8214	100	986	175	56	127	202
1917	18	9498	67	142	206	62	113	208
1918	17	10273	53	1722	239	111	66	272
1919	22	10891	33	2363	246	175	51	286
1920	16	12598	24	2912	239	207	51	350

Talaan 1. Bilang ng mga gurong Amerikano at Pilipino sa iba't ibang antas ng edukasyon at akademikong gawain (Fuentes 27).

Gayumpaman, walang silbi ang kuwantitatibong pagsasa-Pilipino, o ang lumaking bilang ng mga Pilipinong guro at superbisor, kung ang batayang patakarang pang-edukasyon ay pangunahing nagsisilbi sa pangangailangan ng ibang bayan. Sa katunayan, maaga pa man ay sinubukan nang palitan ng pamunuang Amerikano ang *The Baldwin Primer* bilang pangunahing akda sa eskuwela. Sa paunang salita ng *First Steps in Language: A Primer* na inilimbag noong 1902, nilinaw ng mga awtor sa mga gagamit ng libro at magtuturong Amerikano na:

Ang suliraning kinakaharap ng mga Amerikanong guro sa Pilipinas ay lubhang naiiba sa anumang hindi pa natutugunan maging sa sarili nating bansa. Ito ay ang suliranin ng pagtuturo ng mga nakaimprentang simbolo sa kabataang palagiang nagsasalita at nakaririnig ng wikang lubos na naiiba sa tinatangka nilang matutuhan, at silang mga hindi sanay sa paraan natin ng pamumuhay at pag-iisip at sa mga bagay na pamilyar tayo. (Yonce at Lane iii; akin ang salin)

Pansinin sa Larawan 2 ang ipinagkaiba sa *The Baldwin Primer* ng unang leksiyon sa *First Steps in Language: A Primer*. Nawala na ang “apple” at “bat” at napalitan/nadagdagan ng “America,” “Bohol,” “basket,” at iba pa. Sa isang banda, maaaring isipin na normal na bahagi ito ng pag-aaral ng wika—ang pag-aangkop ng pamamaraan o instrumento sa kinagisnan ng mga taong nais na pag-aralan ang anumang wikang labas sa kaniyang kinagisnan. Ngunit humihinto ang anumang halaga ng kaalaman sa edukasyon kung iaangat ang diskurso sa larangang ideolohikal. Sa progresibong pag-aaral ng politika ng wika, primaryang tungkulin ang hanapin ang (nakakubling) tunguhin ng pagpapagamit, pagtatangi, at pagpapalaganap ng wika na sa kasalukuyang kaso ay Ingles.

Larawan 2. Mga Pahina mula sa unang leksiyon sa *First Steps in Language: A Primer* (1902) (Kuhang retrato ni Gonzalo Campoamor II).

Buo kong isinisipi sa papel na ito ang huling leksiyon ng parehong libro nang hindi sinasalin sa Filipino (Yonce at Lane 135-138):

Our New Schools

Note: Some of the older children may learn the following dialogues without much effort. It is an exercise which, if well carried out, gives much pleasure both to the pupils and to their parents.

Scene—A Village Street

Enter, from opposite sides, Juan and Lorenzo

Juan. Good morning, Lorenzo.

Lor. Good morning, Juan. You look very happy.

Juan. I am very happy. My teacher has told me good news.

Lor. What did he tell you?

Juan. He says that I have learned my lessons so well that next year we will make me an assistant teacher.

Lor. And why does that make you happy?

Juan. Because I wish to help my people to learn to read and write.

Lor. Why should we learn the American language? It is a great deal of trouble.

Juan. My teacher says that every new language is a door opening into a new part of the world.

Lor. What can the Americans do for us?

Juan. The Americans will help us to know more and to live better. We need to know more about machinery, for instance. Machinery would help us very much.

Lor. Here comes Jose. You must talk to him. He will not go to school.

Enter Jose

Juan. Good morning, Jose.

Jose. Buenos días.

Juan. Will you go to school with me this morning, Jose?

Jose. No te entiendo.

Lorenzo and Juan laugh.

Jose goes out shaking his head and muttering to himself

Enter Francisco

Fran. Good morning, boys. You look very happy. What is the news?

Lor. Good news. Juan is to teach in the American school.

Fran. Good! He has done well. Now you shall hear my good news.

Lor. and Juan. Tell us, please.

Fran. In December I am going to work in Manila.

Lor. We are very glad.

Juan. Shall you earn much money?

Fran. Yes, I shall earn three hundred dollars a year.

Lor. That is good news indeed.

Fran. Yes. Now I can help my father and mother. They will not have to work so hard.

Juan. You have been studying a long time.

Fran. Yes, and my American teacher has helped me very much.

Lor. I wish I could earn three hundred dollars.

Juan. Come and talk to my teacher. He will help you. He says the teachers have come here to help us.

Fran. Come. I will go with you.

Jose comes running in with books under his arm

Lor. O boys, Jose is going to school!

Fran. Three cheers for Jose!

Lor. Perhaps I will go with him.

Fran. Then we will give you three cheers.

Juan. Let us all give three cheers for the new schools!

All. Hurrah! Hurrah! Hurrah!

Tiyak na maraming mahihinuha ang sinumang babasa sa tekstong ito, ngunit nais kong gamitin ito pangunahin upang ipihit ang usapan tungo sa pagtalakay ng Marxistang nosyon ng reproduksiyon ng paggawa, kung para lamang maiparating ang paninindigan ng papel. Iginigiit ni Louis Althusser (1971)—isa sa mga pinakaepektibong nag-teorisa ng mahahalagang tuklas ni Karl Marx (1956) para talakayin ang materyal na basehan ng ideolohiya—na “para mabuhay ang isang pormasyong panlipunan, kailangan nitong i-reprodyus ang mga kondisyon ng produksiyon habang gumagawa ito, at upang gumawa ito” (Althusser 129). Gamit ang talinghaga ng pabrika, ipinaliwanag ni Althusser na mahalaga para sa pagpapanatili ng produksiyon na makita ng namamahala (naghaharing uri) nito ang mga bagay na kakailanganing palitan, punan, o ayusin: hilaw na materyal, gusali, at makinarya at iba pang instrumento ng produksiyon (Althusser 130). Ang tawag dito ni Marx ay ang reproduksiyon ng pamamaraan ng produksiyon. Si Althusser ang naglilinaw na, katumbas ng papel ng pag-aari sa mga kagamitan sa produksiyon na batayang pantukoy sa naghahari at pinaghahariang uri, ginagamit ng naghaharing uri ang reproduksiyon ng paggawa para mapanatili ang nananaig na ugnayang panlipunan (relasyon sa produksiyon). Sa isang ideal na kaayusang pamproduksiyon, makasusuweldo ang manggagawa ng katumbas na halaga sa bawat nilikha niyang produkto—kaunti ang sahod kung kaunti ang produksiyon pero mas malaki ang suweldo kung mas marami ang produksiyon. Pero gaya ng batid ng hindi iilan sa atin, ang sahod ng mga manggagawa (o ng sinumang empleado) ay nananatiling pareho gaano man karami o kabigat ang paggawa. Kaya nga minsan nang sinabi ni Marx na sa sahod nakaugat ang pagsasamantala dahil sa ang sahod na hindi napupunta sa mismong gumagawa ay ang kítang napasasakamay ng naghaharing uri at kasabayang nagpapanatili ng ugnayang mapagsamantala (cf., Marx 1887). Kung tutuusin, ang sahod ng karaniwang manggagawa ay sapat lamang para mabuhay siya at makabalik sa pagawaan sa bawat

araw ng paggawa; sahod na katumbas hindi ng paggawa kundi ng kakayahan sa paggawa (labor power).

Sa paniniwala ni Althusser, upang mapanatili ang ugnayang panlipunan (na palagiang mapagsamantala), bukod sa materyal na sahod at aparatong represibo (karahasang dulot ng estado) ay ginagamit ng naghaharing uri ang aparatong ideolohikal para sa reproduksiyon ng (kakayahan sa) paggawa. Ngayon natin babalikan ang *First Steps in Language: A Primer*.

Unahin natin ang mas batayang usapin, ang sahod. Tatlong daang dolyar (300 dolyar) o anim na raang piso (600 piso), batay sa palitan noong 1902, kada taon ang ipinangakong sahod para kay Francisco para magturo sa isang paaralang Amerikano sa Maynila. Ikompara dito ang sahod kada taon ng mga Pilipinong guro noong 1911 na 212.16 piso (para sa mga gurong munisipal o pinasasahod ng munisipalidad) at 449.52 piso (para sa mga gurong insular o pinasasahod ng pamahalaang insular/kolonyal) (Fuentes 29-30). Pagsapit ng 1920, aabot lamang sa 480 piso ang sa gurong munisipal at 969.72 piso naman sa gurong insular ang sahod ng mga Pilipinong maestro.⁴

Katuwang ng materyal na dulot ng empleo sa ilalim ng sistemang kolonyal, naipamalas ng teksto ang ideolohikal na epekto ng kolonyal na edukasyon sa pangkaraniwang estudyanteng Pilipino. Naging katawa-tawa si Jose na hindi nakakaintindi ng Ingles at tanging nakababati sa Espanyol, na wika ng prestihiyo sa nagdaan at lipas nang kolonyang Espanya.⁵ Ang dalawang binatang Pilipinong produkto ng edukasyong Ingles, sina Juan at Francisco, tampok na mga karakter sa dula-dulaang ito, ay kapuwa magkakaroon ng magandang kinabukasang dulot ng kolonyal na edukasyon. Minsan nang winika ni Valentin Voloshinov na naniniwala sa materyalidad ng wika bilang isa sa mahahalagang batayan sa pag-aanalisa ng lipunan na "ang salita ay ang rurok ng penomenong ideolohikal" (Voloshinov 13). Pansinin ang pangunahing dahilan ng kasiyahang dulot sa dalawang binata ng hanapbuhay na ginawang posible ng edukasyong Ingles: Una, bilang isang katuwang na maestro ay makatutulong na si Juan sa kaniyang mga kababayan na matutong bumasa at sumulat, at pangalawa, ang malaking kikitahin ni Francisco bilang maestro sa Maynila ay makakatulong sa kaniyang mga magulang na matagal nang naghahirap para kumita para sa pamilya.

Sa puntong ito, magandang balikan ang minutawi ni William McKinley noong 1900, na ang programang pang-edukasyong dinisenyo ng Amerika para sa bansa ay “angkop sa mga tao para matugunan ang kanilang *tungkulin bilang mamamayan* at para sa mga *pangkaraniwang* mapagkakaabalahan sa isang sibilisadong komunidad.” Tunay namang bahagi ng tungkulin ng mamamayan ang humanap ng mga paraang makabubuti hindi lamang para sa sarili kundi lalo’t higit para sa bayang kinabibilangan. Sa esensiya, bahagi ito ng tinatawag ni Antonio Gramsci na *senso comune* (sentido komun) o pangkaraniwang pagkaunawang sa pamamagitan ng pananaw-mundo ay naipag-iiba ang tama sa mali, ang wasto sa di-wasto, o ang praktikal sa di-praktikal (cf. Gramsci 1971). Kadalasan nating ikinakawing ang sentido komun bilang kondisyon ng praktikalna gawain o mahusay na pagtugon sa pang-araw-araw na mga nangyayari sa ating paligid, ngunit ang pagiging pangkaraniwan nito ang mismong dahilan kung bakit may mahalagang papel ito sa pagteteorisa ni Gramsci. Sa mga pagkakataong ang mga espesipikong kaisipan ng estado ay nagiging bahagi ng pangkaraniwang kaisipan ng mamamayan ay siya ring panahong nakakamit ng naghaharing uri ang gahum (hegemony).⁶ Gaya nga ng sinabi ng Amerikanong Komisyoner ng Edukasyon noong 1898, ang programang pang-edukasyon ang siyang gagabay sa “*mabababang nilalang tungo sa landas ng agarang pag-unlad.*” Ang ganitong uri ng patakarang pang-edukasyon ang siyang nagtakda sa magiging lugar ng wikang Ingles sa bansa at siyang nagsisilbing basehan ng papel ng naturang wika ideolohiya ng mamamayang Pilipino. Pansinin kung paanong natapos ang dula-dulaan: Lumahok sa kasumpa-sumpang uri ng pag-aaral ang tagamasid na si Lorenzo, at gayundin ang mangmang sa Ingles na si Jose.

Ingles din ang napiling wikang magbubuklod sa mga islang pinagbubukod-bukod ng mahigit isandaang di-nagkakaunawaang wika.⁷ Kasabay nito, naitimo sa kaisipan ng mga Pilipino na maaaring taglayin ng iisang wika (sa kasong ito, Ingles) ang kapangyarihang makapagbuklod.⁸ Higit sa lahat, napapaniwala ng mga ahensiyang ideolohikal ng Amerika ang mga Pilipino na may wikang maaaring humawi ng daan para sa pag-angat ng kalagayang panlipunan (social mobility). Halimbawa, sa ulat ng Philippine Commission para sa panahong 1901 hanggang 1903 na nagpapahayag ng pagkadismaya sa sistemang pang-edukasyon, ipinahayag nito na pinaniniwala ng nananaig na sistema ang bawat

batang Pilipino na maaari na silang makapagtrabaho sa gobyerno matapos makatanggap ng kahit na kaunting edukasyon. Dagdag pa, ipinahayag ng Civil Service Board noong 1901 na walang gaanong silbi ang mga taong walang kaalaman sa wikang Ingles.⁹ Hindi tuloy nakapagtataakang bagaman maaaring kunin ang civil service exam sa wikang Ingles o kaya ay sa Espanyol, bumagsak sa 0.002 porsiyento noong 1935 mula sa walumpung porsiyento noong 1905 ang kumuha ng eksamen sa wikang Espanyol. Halos nakompleto na ang pagsasa-Ingles ng civil service (Gonzalez 29). Ibig sabihin, maaari lamang makakuha ng relatibong prestihiyosong trabaho sa gobyerno sa pamamagitan ng nasabing wika. Kaya't nagdulot din ang ganoong pagsasa-Ingles ng mga pagbabago sa ugnayang panlipunan nang lumakas ang posisyon ng mga gitnang-uring nakakapag-Ingles na maaaring ikompara sa mayayaman ng naunang henerasyon na nag-e-Espanyol (cf., Asuncion-Landé 682). Dagdag sa pagiging wikang panturo at wikang pang-empleo sa civil service, Ingles din ang naging opisyal na wika ng korte at sistemang legal.

Sa panahon ng Commonwealth at matapos makamit ang batas na kalauna'y magbibigay ng kalayaan sa bansa, nagpasimula ang Pamansang Asambleya noong Nobyembre 1936 ng isang sensus ng populasyon para tantiyahin ang epekto ng halos apatnapung taong "paggabay ng Amerika." Ayon sa sensus, na naisakatuparan lamang noong 1939, dalawampu't pitong porsiyento (27%) ng kabuuang populasyong 16 milyon ang nakapagsasalita sa Ingles (*Population Index* 1942, 8). Ipinapakita ng naturang ulat na nahigitan pa ng Ingles ang Tagalog, ang pinakamalaki sa mga lokal na wika, na noo'y nasa dalawampu't limang porsiyento (25%) lamang. Ang mabilis na pagkalat ng wika—lalo't kung iisipin na ang presensiya nito sa bansa ay bahagyang lampas lamang nang isang henerasyon—ay dahil sa epektibong mekanismo ng estado sa pagtuturo at sa sidhi ng motibasyon ng mga Pilipino na mapabuti ang kalagayang pinansiyal ng pamilya sa pamamagitan ng mapagpabuyang hanapbuhay sa gobyerno.

Muling tumaas lamang ang antas ng paggamit ng mga bernakular na wika nang dahil sa nasyonalismong dulot ng Commonwealth. Partikular na umangat ang Tagalog dahil pangunahin sa impluwensiya ni Pangulong Quezon na tubong Tayabas. Inatasan ng Konstitusyong 1935 ang Kongreso na gumawa ng mga hakbang para paunlarin at umampon

ng isang komun na pambansang wikang batay sa isa sa mga umiiral na wikang bernakular at nilikha ang Institute of National Language (INL) para isagawa ito. Nang maproklama ang independensiya ng bansa noong 1946, naging opisyal na wika ang Tagalog (na tatawaging Pilipino noong 1955) kasama ang Ingles at Espanyol. Maituturing na unang pagkakataon iyon na pinangunahan ng pamahaalan ang isang nasyonalismong pangwika na kinikilala ng marami sa kasalukuyan na isa sa mga dahilan ng “paghina” ng Ingles at paglakas ng mga bernakular partikular ng Tagalog.

Ang madalas na hindi napapansin ng mga mananaliksik sa wika hinggil sa sensus noong 1939 ay sa kabila ng pagpapakita nito na lumalawak ang paggamit sa mga patikular na wika (Ingles man o Tagalog), marami namang indikasyon na nabigo ang Ingles bilang wika ng sambayanang Pilipino. Batay sa sensus, bagaman dalawampu't pitong porsiyento ng populasyon ang nakapagsasalita sa Ingles, ang distribusyon niyon ay 4.0 para sa mga may edad na siyam pababa at limampu't lima pataas, at 0.4 para sa mga edad apat pababa. Samakatwid, taong 1939 pa lamang (o bago “lumakas” ang Tagalog at ibang bernakular), malinaw nang hindi maganda ang hinaharap ng Ingles sa bansa. Isipin lamang na ang mga batang napabilang sa sensus na iyon ang silang magtatapos sa kolehiyo at magiging mga empleado matapos ang giyera ng 1945 at hanggang sa dekada 1950. Samakatwid, hindi “humina” ang Ingles sa bansa, dahil sa umpisa pa lang ng temporal na pag-iral nito ay kakaunti na ang mga batang taal na nakapagsasalitang gamit ito. Dagdag pa, napagbatid ng mga pananaliksik ng INL, ilang taon ang makalipas, na limampu't limang porsiyento (55%) ng mga estudyanteng nakapagsimulang mag-aral sa unang grado ay nililisan ang pag-aaral sa ikaapat na grado na nangangahulugan ng paglaglag o kaya'y pagpapabaya nila sa edukasyong pampaaralan at sa gayo'y sa pagkatuto ng Ingles (Asuncion-Landé 1971, 683). Samakatwid, ang mga pangunahing sanhi sa mataas na bilang ng paglisan ng eskuwelahan ay dulot ng pinagsamang pang-ekonomiyang dahilan at ng hindi matinong mga polisiyang pang-edukasyon. Ang mga ito ang nagpatindi sa krisis hindi lamang sa ugnayang pangwika kundi lalo't higit sa ugnayang panlipunan.

MGA PAGTANGGI SA INGLES

Dalawa ang pangunahing sangay ng pagtanggap sa wikang Ingles bilang tangi o hindi kaya'y dominanteng wika sa pagtuturo. May kinalaman ang una sa mga limitasyong pedagogikal ng Ingles dahil sa pagiging ikalawang wika nito. Ang pag-aaral ng Monroe Commission noong 1925 ay isa sa mga pinakaunang sumuri sa kahalagahang pedagogikal ng wikang panturo. Nabatid ng Monroe Survey na ang pagkatuto ng mga batang Pilipinong nag-aral sa pamamagitan ng ikalawang wikang Ingles ay napag-iiwanan nang hanggang dalawa't kalahating taon ng mga Amerikanong kaedad nila. Noong 1960, nagsagawa ng kahalintulad na survey sa mga publikong paaralan ang United States Operations Mission in the Philippines. Gamit ang Monroe Survey bilang reperensiya, nabatid ng tinaguriang Swanson Survey na ang pagkatuto ng mga estudyante ng taong 1960 ay napag-iiwanan lalo nang karagdagang isang taon kompara sa estudyante ng taong 1925 (Asuncion-Landé 1971, 686-687). Hindi pa rin malinaw hanggang ngayon kung ang napagtanto noong 1960 ay dulot ng patakaran sa wika, laluna't bahagyang isina-Pilipino ito tatlong taon bago ang survey. Bilang bahagi ng pinaniniwalaan noong mahahalagang remedyo sa suliraning pang-edukasyon, nagbaba ng direktiba ang Departamento ng Edukasyon noong 1957 na gamitin ang bernakular na wika (depende sa rehiyon) bilang wikang panturo sa una at ikalawang grado at ituro bilang hiwalay na asignatura ang Ingles (at Tagalog para sa mga rehiyong di-Tagalog). Ingles ang magiging wikang panturo sa lahat ng eskuwelahan sa buong bansa mulang ikatlong grado.

Sinusunod ng mga tagapagtaguyod ng unang trend ang mga nasabing survey (at mga kahalintulad nito) para isulong ang isang paninindigang makabernakular. Bago matapos ang dekada 1950, naipatupad ng Bureau of Public Schools ang tindig sa kahalagahan ng paggamit ng mga mag-aaral ng inang wika, na produkto ng konseptong "paaralang pangkomunidad" (community school) noong huling bahagi ng dekada 1930 (cf., Anderson 1958). Nagsagawa ang nasabing bureau ng survey ng pagkatuto na nagpapatunay na nakapagpapabilis ng pagkatuto ang pagtuturong gumagamit ng bernakular. Nagsilbing prototype ang nasabing survey ng mga susunod dito. Pero karamihan sa mga nagtutulak sa paggamit ng inang wika sa pagkatuto, kabilang na ang kasalukuyang pagpupursigi ng

Departamento ng Edukasyon (DepEd) para sa “mother tongue-based multilingual education” (MTBMLE), ay ang rekomendasyon ng United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization noong 1999 na nagsasabing ang inang wika ang pinakamabisang wikang panturo (UNESCO 2000, 35).

Ang pangalawang trend, na bukambibig ng marami at kadalasa'y sinusuportahan kung hindi man ginagabayan ng reaksyonaryong puwersa (estado), ay ang inklinasyong makabayang pangwika na unang nasaksihan noong 1935 at sinundan ng mga Konstitusyong 1973 at 1987. Hakbang-hakbang at paigting nang paigting ang paninindigang pangwika ng mga Konstitusyong nabanggit hanggang sa umabot sa rurok noong 1987 nang marealisa ang pambansang wikang Filipino na nakasaad sa Artikulo XIV Sensiyon 6 ng kasalukuyang Konstitusyon.

ANG MULING PAGTATAGUYOD SA INGLES

Nang itinalaga ang Filipino bilang pambansang wika (1987), isinasapraktika na sa Amerika at Britanya ang mekanismong estruktural ng pinakabagong kaayusang mundo na kung tawagin ay neoliberalismo. Madaling nakapasok ang neoliberalismo sa Pilipinas lalupa't wala namang naidulot na internal na mga pagbabago sa lokal na estrukturang politikal ang “rebolusyon” sa EDSA. Gayumpaman, masasabing isa sa pinakamabuting naidulot ng people power ay ang simbolikal na pagtukoy sa pambansang wika (Filipino) na hindi nagawa ng mga naunang henerasyon sa kani-kanilang Konstitusyon. Bunga ng naturang probisyon sa wika, marami sa mga paaralan at unibersidad ang nagsimulang lumikha ng mga patakarang pangwikang alinsunod sa batas ng bansa. Ang naging pagsasa-Filipino ng mass media ay imposible bago ang 1986 at ni hindi pa marahil naisip noong unang hati ng siglo-labingsiyam. Nagsimulang magsalita ang mga newscaster sa wikang dati ay naririnig lamang sa AM radio. Isinalin ang mga anime ng Japan at mga telenobelang Mehikano sa isang wikang ipinagpapalagay ng showbiz na Filipino. Nagsimulang magpalabas ng mga educational program ang malalaking TV network gamit ang pambansang wika habang isinasantabi ang Ingles na minsan nang tinawag ni Joshua Fishman na ekoteknikal na midyum.

Magkakaiba ang naging interpretasyon ng mga publiko at pribadong paaralan at unibersidad sa *patakaran* o *palisi* sa wika. Alalaombaga'y humuhugot sa tradisyon ng *Académie Française*, itinuring ng mga pumupuna sa Filipino na pagkalito at pagkabalisa sa hindi pa estandardisadong pambansang wika ang naturang mga pagkakaiba. Hindi naman nakatulong ang paninisi ng mga galit na grupo sa patakaran sa pambansang wika bilang dahilan ng "pagpangit" ng Ingles ng nakababatang henerasyon. Ilang mga survey sa kakayahan sa Ingles ng kabataang Pilipino na ginawa mula noon ay nagbunga rin ng pagkabahala sa katumpakan ng patakaran sa wika ng bansa. At nang maghanap na ng trabaho ang mga naturang kabataan, na produkto ng naturang patakaran, umusbong ang mga pagtatangkang maibalik ang patakarang "English only" na kalauna'y makahahagilap ng suporta mula sa estado. Noong Enero 2006, iniulat sa isang diyaryo na mababa pa sa tatlong porsiyento ng mga katatapos pa lang sa kolehiyo ang nakapapasok taon-taon sa mga call center at iba pang kompanyang business process outsourcing (BPO) para magtrabaho (*Manila Standard* 2006). Ang dahilan umano ng mababang antas ay ang kabiguang maipasa ang mga eksam na nangangailangan ng kahusayan sa Ingles. Dagdag pa nga ng chief executive officer ng John F. Kennedy Center Foundation-Philippines, dulot ang mababang antas ng empleo sa pagkukulang ng mga aplikante na sapat na intindihin ang mga pangangailangan at paghahanda para sa isang global na job interview at sa kanilang pagkukulang sa kahusayan at wastong tono at punto sa wikang Ingles (ibid.).

Gaya ng mga naunang pangulo na tumugon sa mga imperatibo ng neoliberalismo, ipinagmalaki ni Gloria Macapagal-Arroyo ang mga repormang ekonomiko mula nang umupo sa opisina noong 2001. Kabilang sa unang yugto ng kaniyang reporma ang pagpasa ng value-added tax bill sa kabila ng masidhing kritisismong magdudulot ito ng dagdag na pasanang pampinansiya sa karamihan. Ngunit ang mga detalye ng ikalawang yugto ng reporma sa panahon ni Arroyo ang may direktang kaugnayan sa wikang pambansa. Kabilang sa mga repormang iyon ay ang pagbandera (pagbenta) sa Pilipinas bilang "sentrong global ng outsourcing" (cf., Arroyo 2005a, 2005b). Inilunsad ng estado ang Philippine CyberServices Corridor, isang information and communications technology (ICT) belt na kinapapalooban ng 600 milyang mula Baguio hanggang Zamboanga (Arroyo 2005b). Ibayong inilulugar nito ang Pilipinas sa global na rekonstruksiyon ng inter- at intranasyonal na ugnayan at relegasyong

ekonomiko, na ang konsentrasyon ng lakas ay nasa global na pinansiya at sa mga lokal na pinunong pinansiyal at politikal.

Nagsilbing artipisyal na tugon ng pamahalaan ang CyberServices Corridor sa dalawang pinakaseryosong suliraning administratibo nito. Una, nagsilbing pansamantalang hingahan ang ICT belt para matugunan ang mga pangangailangan ng mga imperyalistang bansa sa tulong ng pagreregula ng pormalisadong global na sistema ng World Trade Organization (WTO).¹⁰ Pangalawa, libo-libong trabaho ang nabuksan na nagpaalwan sa dumaraming bilang ng walang hanapbuhay sa kabila ng “bagong” pagpapakahulugan ng estado sa terminong “unemployment” noong 2005.¹¹ Ang mga export processing zone (EPZ) at ang BPO kung saan pinakamalaking industriya ang call center ay ang dalawang pangunahing sangkap ng CyberServices Corridor na nagpapatuloy hanggang sa ngayon. Kung nangangailangan ng paggawang may mababang dagdag na halaga (low-value added manual labor) ang mga EPZ, serbisyo naman ang kahilingan sa mga BPO partikular na sa industriyang call center—antas ng serbisyong hindi pa nagalugad sa kasaysayan ng bayan. Gaya ng sa civil service noong unang hati ng siglo-labingsiyam, wika ang naging pangunahing rekisito sa trabaho laluna para sa mga petiburges; ang nasabing wika rin ang ideolohikal na engganyo para sa panlipunang paggalaw (social mobility) ng uring manggagawa.

Noong Agosto 2006, nag-isyu si Arroyo ng Executive Order (EO) 210 na nag-eestablisa ng patakarang magpapalakas sa paggamit ng Ingles bilang wikang panturo sa sistemang pang-edukasyon.¹² Iniutos nitong malawak na gamitin sa mga paaralan ang Ingles. Hangad ng EO 210 na gamitin ang Ingles bilang wikang panturo sa mga klase sa Ingles, Matematika, at Siyensiya't Kalusugan simula sa ikatlong baitang. Iniatas din nitong gamitin ang Ingles bilang pangunahing wikang panturo sa lahat ng publiko at pribadong paaralan sa hay-iskul kasama na ang mga eskuwelahang laboratoryo, eksperimental, at bokasyonal/teknikal. Iginigiit ng kautusan ang paggamit ng Ingles nang “hindi bababa sa pitumpung porsiyento” ng kabuuang panahong ginugugol sa pag-aaral sa lahat ng antas sa hay-iskul, at ang pambansang wika'y maaari lamang gamitin sa mga klaseng Filipino, Araling Panlipunan, at Edukasyon sa Pagpapahalaga.

Kahit na ipagpalagay na may aktuwal na kakayahan ang mga guro at mga eskuwelahan, partikular ang mga publikong paaralan, upang maipatupad ang kautusan, masasabi pa ring hindi naman ito isang absolutong batas. Sa katunayan, habang hindi pa naaaprobahan ng Senado ang bill na ipinasa ng Kongreso noong Setyembre 2006, maaaring hindi ito sundin ng mga paaralan.¹³

MGA LUMANG ALITAN, MGA BAGONG TUNGUHIN

Dalawang taon bago inilabas ang EO 210, ilang debate ang ginanap sa Kongreso na kahalintulad ngunit hindi kasing balasik ng nangyari noong panahon ng Commonwealth.¹⁴ Noong 2004, magkakasabay na isinampa ng mga desperadong mambabatas ang kani-kanilang panukalang batas na maka-Ingles o di kaya'y maka-Filipino. Isinampa ng mga kongresistang mula sa Lanao del Norte, Cebu, at Camarines Sur—mga lugar na nakakawing sa wikang Sebwano at Bicol—ang apat na bill na nagtutulak ng kautusang Ingles ang maging wikang panturo sa lahat ng eskuwelahan sa bansa.¹⁵ Samantala, isinampa ng mga progresibong miyembrong mula sa mga Party List ang isang bill na may layong patatagin ang Filipino bilang wika sa edukasyon.¹⁶ Pansamantalang nabinbin ang mga bill hanggang sa sumiklab ang damdaming publiko, na pinasimulan ng presyur mula sa mga sektor ng kalakalan at mga media baron, na naghahangad na muling buhayin partikular ang mga bill para sa Ingles. Kalauna'y naging kung tawagin ay Gullas Bill (House Bill o HB 4701) ang pinagsanib na mga bill para sa Ingles. Naipasa sa Kongreso ang naturang HB sa botong 132 laban sa pito noong Setyembre 2006 (halos kasabay ng EO 210) sa isang prosesong masasabing relatibong minadali.

Noong musmos pa ang Commonwealth, iginiit ng paksiyong pinamunuan ni Wenceslao Vinzons ng Camarines Norte ang posibilidad ng isang pambansang wikang batay sa mga wika sa Pilipinas. Sa kabilang dulo ng debatehan, itinulak ng paksiyon ni Manuel Quezon ang pagpili ng iisang wika lamang. Noong 30 Nobyembre 1937, iprinoklama ni Quezon ang Tagalog bilang wikang pambansa. Halos dalawang henerasyon ang makalipas, nakaladkad ang kahalintulad na debateng Quezon-Vinzons hanggang sa Constitutional Convention ng 1971. Sa panahong ito inaprobahan ang kalauna'y kikilalanin—at marerealisa sa

Konstitusyong 1987—bilang eskuwela ng kaisipan na iuugnay kay Vinzons na naggigiit ng wikang pambansang batay sa higit sa isang wika.

Maliban sa pagiging opisyal na wika at pagiging pangunahing wika ng retorikang kongresyonal, hindi kailanman naging tunay na “makabayang” opsiyon ang Ingles para maging pambansang wika matapos ang kolonyal na panahon ng Amerika. Ito ay hanggang sa sumulpot ang EO 210 at HB 4701. Maaaring iturong dahilan, kahit para lamang sa pagtalakay, ang malabnaw na pagkaunawa sa makabayang panlipunang kondisyon ng mga bagong-silang na kaayusang dulot ng Commonwealth ng 1935, ng “Bagong Lipunan” ng 1972, at ng “rebolusyon” ng 1986 para mapag-usapan ang kalagayan ng pambansang wika. Dulot ng obhetibong kondisyong politikal ng mga panahong nabanggit, ang isang argumentong maka-Ingles na nagmumula sa reaksyonaryong pamahalaang gumagana sa utos ng manunusig na imperyalista ay ituturing-at-ituturing na mali, kung hindi man sagarang kabastusan. Ang malinaw na maka-Ingles na patakarang pangwika ng administrasyong Arroyo ay naiiba dahil sa ito lamang (at masasabing ito rin ang kauna-unahang) bumigay sa mga lingguwistikong pangangailangan ng pinakabago, pinakaepisyente, at pangkabuuang kompigurasyong global na neoliberalista.

WHAT YOUR PROBLEM IS?

Ang “What your problem is?” ay isang linya sa isa sa mga stand-up comedy act ng komedyanteng Amerikanong si Daniel Nainan, na karamihan sa mga patawa ay may kinalaman sa pagkakaroon niya ng dugong Indian at Hapones. Sa naturang comedy act, sabi niya, “Everyone in India has to learn English. Indians tend to reverse the subject and the verb. So they ask you questions like ‘*What you are doing?*’” (Kailangan matutong mag-Ingles ang lahat ng tao sa India. Madalas na nababaligtad ng mga Indian ang subject at ang pandiwa. Kaya sumasambit sila ng mga tanong na gaya ng ‘*What you are doing?*’)(Nainan 2005). Partikular na tinutukoy ang industriyang call center, dagdag ni Nainan:

Have you ever called technical support in America Online? They have this team of Indians that are trained to pretend they're from America: "Thank you for calling technical support. My name is Brad Pitt. What your problem is?" (Nakatawag na ba kayo sa technical support ng America Online? Mayroon silang koponan ng mga Indian na sinanay na magkunwaring taga-Amerika sila: "Thank you for calling technical support. My name is Brad Pitt. What your problem is?") (ibid.)

Kasama ang India, pinakamataas ang ranggo ng Pilipinas sa mga bansang nag-aalok ng mga kalakal na serbisyo (trade service) para sa industriyang call center, pangunahin dahil sa abanteng kakayahan ng populasyon nito sa wikang Ingles, kompara sa ibang bansang hindi rin Ingles ang inang wika.

Ang call center ay isang sentralisadong opisinang tumatanggap at nagpapadala ng malaking bilang ng mga kahilingan sa pamamagitan ng tawag na papások o kaya'y papalabas gamit ang telepono at kahalintulad na instrumento. Kasama sa mga serbisyong papások na tawag ang pagtugon sa mga katanungan, teknikal na tulong, transkripsiyon, pag-asikaso ng mga reklamo, at pagsilbi, pagsuporta, pagbenta, paglako, at pagsingil sa mga kostumer. Kabilang naman sa serbisyong papalabas na tawag ang telemarketing, anunsiyo, pagberipika ng benta, pagpapautang at koleksiyon nito, at iba pa. Kung ang dami ng naeempleo ang pag-uusapan, ang call center ang pinakamalaking industriya sa loob ng BPO na kinapapalooban din ng mga industriyang transkripsiyong medikal, pagpapaunlad ng software at application, pagpapaunlad ng pinansiya, lohistika at akawnting, at maging animasyon—bagaman relatibong kakaunting Pilipino ang nakakapasok sa industriya ng animasyon, lubos na ipinagmamalaki ito sa bansa.

Noong dekada 1980, nangangahulugan ang "outsourcing" ng pagpapalaki ng mga kompanya sa pamamagitan ng produksiyon o pagbili ng mga piyesa ng kanilang produkto sa ibang bansa sa halip na sa sariling bansa, upang mas makamura. Gayumpaman, mulang 2004, naging espesipikong bahagi ng lumalagong internasyonal na kalakalan ng serbisyo ang naturang termino. Samakatwid, mula sa produksiyon noong dekada 1980, humantong sa relatibong mas murang "industriyang" serbisyo (na walang kongkretong produkto) ang

outsourcing. Ano't anuman, nananatiling lunsaran ng malaking tubo ng global na pinansiya (at ng mga nangingibabaw na malalaking kompanya) ang outsourcing.

Ikinakategorisa ng WTO, sa ilalim ng General Agreement on Trade in Services (GATS), sa apat na moda ang kalakal na serbisyo. Napapaloob ang kasalukuyang pakahulugan ng terminong outsourcing, na nananatili sa kani-kanilang lokasyon (bansa) ang nagsusuplay at ang bumibili ng suplay, sa Moda 1.¹⁷ Hindi nga lamang malinaw ang pakahulugan ng WTO sa partisipasyon ng Direct Foreign Investment (DFI) at Transnational Corporation (TNC) sa kalakarang ito. Higit na nabuksan ang bansa sa industriyang call center noong kalagitnaan ng dekada 1990 dahil sa mga pagpapalagong teknolohikal at sa deregulasyon ng telekomunikasyon sa bansa na kapuwa imposisyon ng sistemang neoliberal (Danlog 2005). Dahil sa ang ekonomiya ng bansa ay nakamodelo sa industriyalisasyong export-oriented na pangunahi'y hawak ng dayuhang pinansiya, lubhang sumasalalay ang takbo ng mga industriya nito—kabilang na ang mga kalakal na serbisyo—sa mga DFI at mga TNC. Bahagyang pag-aari, kung hindi man pag-aaring buo, ng mga dayuhang pribadong mamumuhunan ang karamihan sa mga call center sa bansa. Isang bagay ang malinaw sa kaayusang ito: Natutugunan ng pormalisasyon ng kahulugan ng outsourcing na ginawa ng WTO ang lohika ng malalaking business na palakihin ang tubo sa pamamagitan ng pagkuha ng murang paggawa (cheap labor) na bunga ng pagbili ng serbisyo sa ibang bansa (sa halip na pagbabayad ng kadalasa'y mas mahal na serbisyo sa sariling bansa).

Sa mga BPO sa Pilipinas, pinakamaraming naeempleong Pilipino at pinakamalaking nalilikhang pera ang industriyang call center. Nasa bansa na noong huling bahagi pa ng dekada 1990 ang industriyang call center pero naitala ang pinakamalaking paglago nito noong bandang 2005 nang umabot sa higit sa isandaang libo ang empleado at kumita nang 1.79 bilyong dolyar (BPA/P 2006). Noong 2010, para sa tinatawag na Information Technology, Business Process Outsourcing, and Global In-house Centers (IT-BPO GIC) na ang industriyang call center pa rin ang pinakamalaki, naitala ng Business Processing Association Philippines (BPA/P) ang taunang kitang siyam na bilyong dolyar (\$9B) at kalahating milyong (500,000) direktang empleado na tinatayang magiging dalawampung bilyong dolyar (\$20B) na kita sa bansa at siyam na raang libong (900,000) empleado sa taong 2016 (BPA/P 2012). Hindi tuloy

nakapagtatakdang ang mismong tagapangulo ng bansa (mapa-Arroyo man o Benigno S. Aquino III) ang pangunahing nagmamalaki sa bayan o kaya naman ay personal na naglalako sa mga dayuhang mamumuhunan sa serbisyong “cyber” (tingnan ang mga larawan 3-5).

Larawan 3. Si Pangulong Arroyo kasama si Michael Dell (kaliwa), Tagapangulo at Tagapagtatag ng Dell Inc. (na nakabase sa Amerika), nang bisitahin ang call center ng kompanya sa Mall of Asia sa Pasay City noong 21 Marso 2006. (Kuhang retrato ni Exec8; nasa Wikipilipinas 2007)

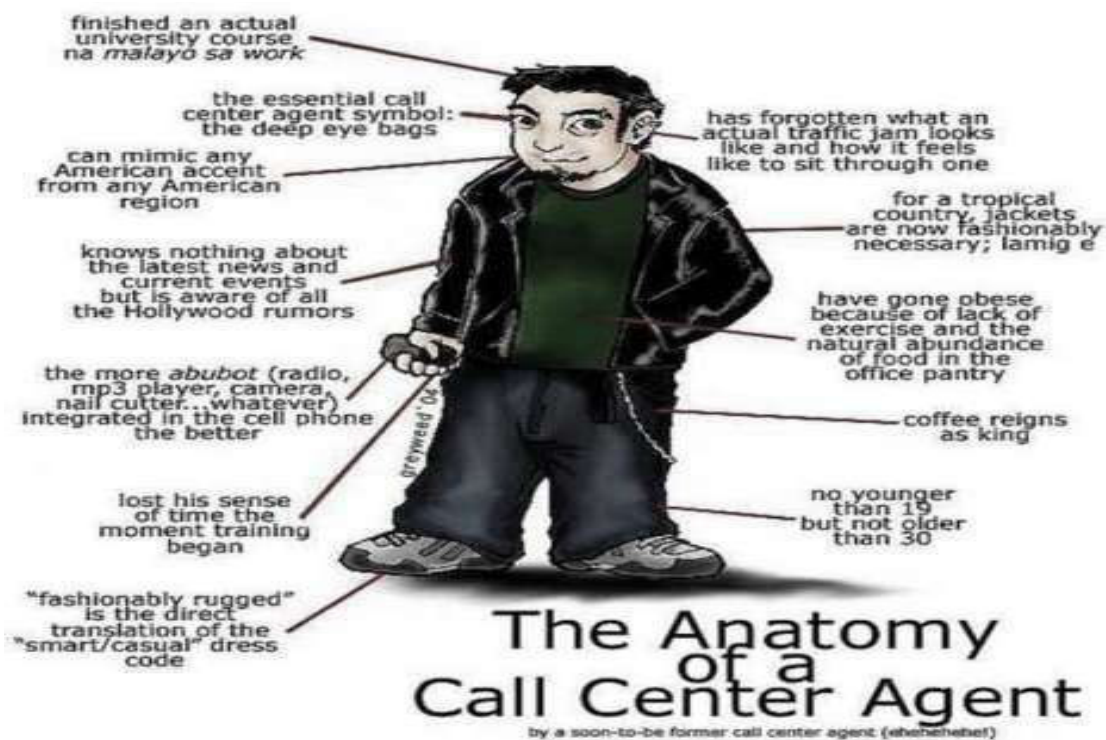

Larawan 4. Si Pangulong Arroyo habang binibisita ang pinakamalaking call center sa Davao City, ang Concentrix (na nakabase sa Taiwan), noong 3 Pebrero 2010. Nasa likod lamang ng Pangulo si Vincent Fan, General Manager ng kompanya. (Kuhang retrato ni A. Francisco; nasa Balita 2010)

Larawan 5. Si Pangulong Aquino noong pinasinayaan ang call center ng EXL (na nakabase sa Delaware sa Amerika) sa Mall of Asia sa Pasay City noong Enero 2012. Nasa retrato rin ang pinakamatataas na Amerikanong opisyal ng EXL. (Kuhang retrato ng Malacañang; nasa Business Mirror 2012)

At pangunahing dahilan sa pagsang-ayon at lubusang suporta ng estado sa estratipikasyong global kung saan ang papel ng bansa ay ang magbahagi ng mababang kaledad na produksiyon (serbisyo at mabababang halagang produkto), ang malawakang pag-unlad ng call center ay nagdulot ng isang subculture laluna sa mga piling siyudad. Maraming lugar sa Metro Manila, kung saan pinakamarami ang call center,¹⁸ ang binago upang makaangkop hindi lamang sa pangangailangan ng mga kompanyang BPO kundi maging sa bagong paraan ng pamumuhay ng mga empleado sa call center. Ang mga bagong gradweyt na kumikita ng mga labintatlong libong piso kada buwan ay inilalarawan na may paraan ng pamumuhay na hindi nalalayo sa mga yuppie. Napansin ng mga taong naninirahan sa paligid ng Eastwood Cyber City at Araneta Center sa Quezon City, ng distrito ng Malate sa Maynila, at ng Rockwell sa Makati ang nakakagulat na transpormasyon ng lugar na inokupa ng mga empleadong panggabi (nocturnal employees). Pinakanotable ang pagbabago ng Araneta Center dahil bago ang boom ng call center sa bansa, hindi ito dumaan sa malaking renobasyon simula nang sumikat ito noong 1976 sa bakbakang Muhammad Ali at Joe Frazier. Sa paglalarawan niya sa tipikal na empleado sa call center, minutawi ni Jorge Araneta (Tagapangulo ng Araneta Group) na sila ay “kadalasang naninirahan pa rin sa kanilang mga magulang, at ginagamit nila ang kanilang sahod para sa pansariling gastusin (kung kaya't) malaking bahagi sila ng aming merkado” (Hookway 2004; akin ang salin).

Larawan 3. Malikhaing pagtatangkang maipakilala ang mga empleado ng industriyang call center. (larawan mula sa Prinsipe Poldo 2010)

WIKA AT EDUKASYONG UMAAYON SA MERKADO

Nauugnay ang industriyang call center sa patakarang pangwika at pang-edukasyon ng bansa dahil sa kalikasang komunikatibo nito, sa pagsandig nito sa ICT, at sa paggigiit ng estado sa kahalagahan nitong dahil sa nalilikhang trabaho para sa mga Pilipino. Maging ang mga ahensiyang nagpapayo (consulting firm) hinggil sa "globalisasyon ng serbisyo" ay nagsasabing krusyal ang papel ng gobyerno sa pagpapalago ng outsourcing sa bansa.¹⁹ Karamihan sa mga naunang ipinayo—gaya ng pag-ayos ng kalagayang politikal at pang-ekonomiya ng bansa para maging kaakit-akit sa dayuhang mamumuhunan at pag-

upgrade ng internal na kalagayang teknolohikal—ay naabot na noon pang kalagitnaan ng dekada 1990 dahil sa pagiging bukas sa mga imperatibong neoliberal ng estado (mula sa administrasyon ni Marcos hanggang sa kasalukuyang administrasyon). Gayumpaman, isa sa mga pangangailangan ang hindi napunan ng estado: ang “enhance availability and quality of resources” (paramihin ang bilang at paunlarin ang kaledad ng mga maaaring maging empleado) (neolIT 2005, 16). Alalaombaga ay hindi napaigi sa pamamagitan ng edukasyon at iba pang reporma ng estado ang kapital na tao (human capital) para maging kapaki-pakinabang na resource ng industriyang serbisyo. Kulang na nga lang ay hayagang sisihin ng gobyerno sa pamamagitan ng EO 210 at HB 4701 at ng mga teknokrata ang Konstitusyong 1987 sa paghina sa (kung hindi man “pagpangit” ng) Ingles ng kabataang Pilipino.

Dagdag sa EO 210 at HB 4701, nagtabi ang gobyerno na kumikilala sa industriyang call center bilang bagong timon ng ekonomiya (new economic driver) ng 500 milyong piso noong Mayo 2006 para sa tinawag ni Arroyo na mga pampakinis na paaralan ng call center (call center finishing school) sa ilalim ng programa niyang “Training for Work Scholarships” (*Sunday Times* 2006). Pinalala pa ng humaliling administrasyong Aquino ang kalagayang pang-edukasyon sa pamamagitan ng programang K-12 na pinakabagong tugon ng estado sa neoliberal na pangangailangan ng global na pinansiya para makalikha ng mga murang manggagawa para sa transnasyonal na pabrika at sa mga empleadong ang tanging puhunan ay serbisyo. Lalong nagiging kapansin-pansin ang masunuring tugon ng estado sa mga pangangailangan ng mayayamang bansa habang nasasakripisyo ang (industriyal na) pag-unlad ng sarili nitong bansa at ang kapakanan ng mga mamamayan nito. Halimbawa, ang maka-Ingles na pagtulak ng estado noong 2006 ay bunga ng rebelasyon ng Technical Education Skills Development Authority (Tesda), ng ilang mga call center, at ng mga ahensiyang²⁰ nagsasanay ng mga taong nais pumasok sa call center na lima lamang sa bawat sampung aplikante ang kalipikado, at sa limang iyon, dalawa o tatlo lamang ang tuluyang naeempleo. Umaasa ang estado na sa pamamagitan ng pambansang edukasyon, simula sa mga finishing school ni Arroyo, ay makakapasok ang dalawa o tatlong aplikanteng iyon, o higit pa hangga’t maaari. Sa katunayan, sa kabila ng wangis ng marami na ang Ingles ang magdudulot sa bayan ng permanenteng pag-unlad, ang mababang kaledad ng publikong edukasyong ibinibigay ng estado mula noon hanggang sa ngayon ay patunay na wala itong pangmatagalang

solusyon sa kahirapan, bagkos ay panay panandaliang tugon lamang sa pangangailangan ng pandaigdigang kalakal.

Ang mga ginawang patakaran ng gobyerno magpasahanggang-ngayon ang naglilinaw na pilit nitong inaayon ang sistemang pang-edukasyon para hulmahin ang mga estudyanteng Pilipino para sa mga pangangailangan ng global na pinansiya. Ilang mga unibersidad na nga ang nagsimulang dumisenyo ng mga kursong para sa espesipikong trabahong “global.” Sa University of the East sa Maynila, halimbawa, mayroon nang kursong gaya ng Communications 400 (Advanced Communication for International Business) na aaralin ang marketing, pinansiya, pagsasalita sa publiko, kahusayan sa Ingles, at heograpiya ng Amerika (Danlog 2005). Hindi nalalayong sumunod ang Unibersidad ng Pilipinas. Ang mas nakababahala pa, hinihikayat ng kasalukuyang disenyo ng programang K-12 ang mga eskuwelahang hay-iskul na sanayin ang kabataang Pilipino para magserbisyo na sa global na pinansiya bago pa man nila mapag-isipang kumuha ng edukasyong pang-kolehiyo.

Dagdag pa, sa kabila ng “panunumbalik” ng “demokrasya” noong huling bahagi ng dekada 1980, ipinaloob ang tersiyaryong edukasyon sa pataas nang pataas na antas ng pagsasapribado, deregulasyon, at marketisasyon ng mga pasilidad at mga kurikulum. Lalo pa itong hinikayat sa ilalim ng programang Public-Private Partnerships (PPP) ng administrasyong Aquino. Ang mga guro at maging ang kanilang mga tradisyonal na proteksiyon ay naasintarin para lamang makatugon ang estado sa panuto ng World Bank hinggil sa mataas na edukasyon noong 1998 (Johnstone et al.1998). Samantala, ang inilalaang edukasyong pangkolehiyo sa mga estudyante ay hindi sapat para mapabuti ang kalagayan ng bansa. Semi-skilled na paggawa ang hinihikayat ng industriyang call center, ng BPO, at ng mga ahensiya ng “karunungan.”

Binubuksan ng industriyang nakasalalay sa dayuhang pamumuhunan ang puwersa sa paggawa (labor force) sa iba't ibang uri ng pang-aabuso. Tulad ng mga abusong dinaranas ng mga manggagawa sa kapatid nitong industriyang EPZ, nagpapatupad ang mga BPO ng mga kontra-manggagawang patakaran para makapanghikayat ng pribadong mamumuhunan. Dahil dito, patuloy na sinasamantala ng mayayamang bansa (at ng mga

katulong nitong lokal na elite) ang murang paggawa ng bayan. Lalo pang bababa ang pasuweldo dahil sa ang merkado ng kalakalan ng serbisyo ay nakaamba nang maging saturado, dulot ng maigting na kompetisyon sa ibang bayan (Danlog 2005). Marami na sa mga empleado ng call center ang nagdurusa sa kawalan ng seguridad sa trabaho at kawalan ng karapatan para mag-organisa. Ang iba naman ay nakararanas ng suliraning pangkalusugan laluna iyong mga napapailalim sa neoliberal na konsepto ng mapag-angkop na paggawa (flexible labor) gaya ng pagmaksima ng mga graveyard shift.

LAGOM

Nakalilito ang sabihing naglalaho na ang kahusayan sa Ingles sa bansa dahil hindi naman kailanman naging malakas ito, kung ang bilang ng Pilipinong gumagamit nito ang pagbabatayan. At gaya ng naipamalas ko sa paglalahad ng kasaysayan ng nasabing wika sa bansa, nagkakaroon lamang ng (di-rasyonal na) pangambang nagmumula sa mga partikular na sektor ng lipunan laluna sa mga panahong krusyal ang papel ng wikang Ingles sa empleo. Bagaman may ilang pagkakataon na naging mahalaga ang papel ng estado sa pag-establisa ng wikang pambansang masasabing makabayan sa pamamagitan ng batas, nagagamit din nito ang naturang paraan (batas) at iba pa nitong ahensiya (gaya ng mga kagawaran sa edukasyon, halimbawa) bilang reaksiyon sa makauring pangamba ng iilang sektor ng lipunan. Dagdag pa, anumang pagtatangkang palakasin ang wikang ito bilang wikang panturo ay katumbas ng pagtanggì na may mas malaking suliranin sa sistema ng edukasyon—kakulangan sa guro, paaralan, at kagamitang pang-eskuwela, at mababang antas ng pagkatuto na pangunahing dulot ng paglisan sa paaralan dahil sa kahirapan at ng mababang kaledad ng edukasyon.

Nag-aalala ang burukrasya at teknokratang kapitalista na maungusan ng ibang bansa—gaya ng India at Tsina na may malalaking populasyong nagsasalita sa Ingles—ang Pilipinas sa paghikayat ng mga dayuhang mamumuhunan kung hindi palalakasin ang mga programang Ingles nito. Pero, ipinaliwanag na ng ilang pag-aaral na ang paglago ng mga industriyang outsourcing sa Pilipinas ay bunga ng hindi umaangat na antas ng kasanayan ng mga Pilipino,

habang ang India at Tsina ay naghahanda nang makamit ang 300 milyong mangagawang may mataas na kasanayan (high-skilled) sa malapit na hinaharap (cf., Bhagwati et al. 2004). Gayundin, habang ang mga kapitbahay natin sa Asya ay nagpundar para sa isang ekonomiyang may oryentasyong eksport sa pamamagitan ng pambansang industriyalisasyon (export-oriented industrialization) gaya ng Korea at Taiwan (cf., Chang 252), ang estado ng Pilipinas ay nananatiling sumesentro sa paglalako ng mababang-halagang serbisyo ng sambayanan nito sa mayayamang bansa.

Sa nakaraang isandaang taon, naging instrumento ang Ingles para makaangat sa kalagayang panlipunan partikular ang peti-burgesyia. Gayumpaman, naging lugar din ang wika ng mga kontradiksiyong ideolohikal at politikal. Sintomas ng kawalan ng planong gawing industriyalisado ang bansa sa pamamagitan ng pagpadron ng ekonomiya batay sa pangangailangan ng mauunlad na bansa, minabuti ng mga pinunong politikal at ekonomiko na itulak ang uri ng Ingles na angkop sa merkado sa halip na paunlarin ang wikang pambansa na bunga ng ilang dekadang pakikipagtunggali. Siguro ito ang dahilan kung bakit nila tayo tinatawag na bansa ng wikang Ingles.

MGA TALA

Ang orihinal at maikling bersiyon ng papel na ito ay lumabas noong 2007 sa *Mula Tore Patungong Palengke: Neoliberal Education in the Philippines* na pinamatnugutan nina Pambansang Alagad ng Sining Bienvenido Lumbera, Ramon Guillermo, at Arnold Alamon. Ang kasalukuyang papel ay rebisadong bersiyon at bersiyong Filipino niyon.

- 1 Pananalita ni William McKinley sa Second Philippine Commission o Taft Commission sa Pilipinas na kinabilangan nina William H. Taft, Dean C. Worcester, Luke I. Wright, Henry C. Ide, at Bernard Moses. Kabilang ang mensaheng ito, na naging isa sa mga tunguhin ng Komisyon, sa mga panuto ni McKinley noong 7 Abril 1900 sa noo'y Kalihim ng Digma na si Elihu Root, na isa rin sa mga pangunahing Amerikanong naglatag ng mga kolonyal na patakaran sa Pilipinas.
- 2 Pananalita ni William T. Harris, Komisyoner ng Edukasyon noong 1898.

- 3 Si Luther B. Bewley ang Direktor ng Edukasyon noon.
- 4 Bagaman hindi na bahagi ng papel na ito na talakayin ang pagkakapantay (o di-makatarungang pagkakalayo ng sahod), babanggitin na rin na ang suweldo ng Amerikanong guro noong 1911 ay 2,583.48 piso at noong 1920 ay 3,257.76 piso. Tignan ang Fuentes 29-30.
- 5 May hiwalay akong isinusulat na papel na tumatalakay sa lingguwistikong kalikasan ng halos lahat sa mga modernong katatawanang Pilipino; mula sa “knock knock jokes” at “use [blank] in a sentence” hanggang sa mga tipong “ano ang ipinagkaiba ng ‘conclusion’ sa ‘opinion’” at “Sino’ng nagsabing Bisaya ako, wala naman kayong ibidinsiya.”
- 6 Minimal na gahum (minimal hegemony) ang partikular na tawag ni Gramsci rito. Tignan ang Ives 70.
- 7 Ganito ang pananaw ng lahat ng sangay ng administrasyong Amerikano kabilang na ang Kalihim ng Publikong Instruksiyon (na pinamunuan ni Bernard Moses) at ng Philippine Commission.
- 8 Nalehitima ang kaisipang ito sa simula’t simula ng panahon ng pananakop ng Amerika. Ito rin ang siyang magiging pangunahing paksa ng debate sa kongreso hinggil sa pambansang wika magmula sa debateng Quezon-Vinzons noong panahon ng Commonwealth hanggang sa debate sa pagitan ng kampo ni Kong. Eduardo Gullas at ng mga progresibong miyembro ng Party-List sa ikalawang hati ng 2004.
- 9 Ulat ng Civil Service Board noong 23 Agosto 1901. Nasa Gonzalez 28.
- 10 WTO ang humalili sa mga tungkulin ng General Agreement on Tariffs and Trade mulang 1995.
- 11 Hindi ibinibilang sa “bagong” depinisyon ng “unemployed” ang mga Pilipinong hindi “aktibong naghahanap ng trabaho” (nasa Olivares, 2006). Dahil sa tusong manipulasyon ng depinisyon, napapababa ng estado ang bilang ng walang hanapbuhay kompara sa tunay na kalagayan.
- 12 Batay ito sa Department of Education (DepEd) Order No. 36 s. 2006 noong 22 Agosto 2006. Noong 2003, inatasan ni Arroyo ang DepEd na maibalik ang Ingles bilang wikang panturo, bilang aniya’y paghahanda sa “global na kompetisyon.” Nasa *Kyodo News* 2006.
- 13 Hanggang sa panahon ng pagsulat ng papel na ito, hindi pa rin napapag-usapan sa Senado ang kaugnay na bill.
- 14 Nakatutuwang isipin na ang pagbaba ng Executive Order 210 at ang lahat ng mga debate hinggil sa mga

house bill ay naganap sa o pagkatapos na pagkatapos ng Buwan ng Wika (Agosto) na isang anyo ng pagdiriwang na itinakda ng Presidential Proclamation 1041 noong 15 Enero 1997.

- 15 Isinampa ng mga mambabatas na sina Alipin Badellas (unang distrito ng Lanao del Norte), Deputy Speaker Raul del Mar, Eduardo R. Gullas (unang distrito ng Cebu), at Luis Villafuerte (ikalawang distrito ng Camarines Sur) ang mga House Bill 676, 2846, 2894, at 3203 (ayon sa pagkakasunod-sunod).
- 16 Isinampa ng mga mambabatas na sina Liza Maza ng Gabriela, Crispin Beltran at Rafael Mariano ng Anakpawis, at Satur Ocampo, Teodoro Casiño at Joel Virador ng Bayan Muna ang House Bill 1563.
- 17 Moda 2 ang internasyonal na kalakal ng turismo. Moda 3 ang mga serbisyong bangko at seguro. Moda 4 naman ang mga programang migrasyon, na kinapapalooban ng sistemang Overseas Filipino Worker (OFW). Nasa Bhagwati et al. 2004, 95.
- 18 Ayon sa website na Call Center Directory (2012), may 1,319 na call center sa bansa (noong 2006 ay 672 pa lamang ito). Pinakamarami sa Makati, Ortigas Center, at Quezon City na bumibilang sa 374, 191, at 109 (249, 131, at 64 lamang noong 2006) ayon sa pagkakasunod-sunod. Hindi nalalayo sa mga bilang na ito ang sa Cebu, Eastwood City-Libis, Mandaluyong, Maynila, Taguig, Alabang Muntinlupa, Pasig, at Pampanga.
- 19 Kabilang dito ang mga rekomendasyon ng neoIT, isang consulting firm na tumutulong sa mga nangungunang kompanya sa pagpapabuti ng operasyon at business sa pamamagitan ng pag-capitalize sa global na kalakal ng mga serbisyo. Nasa neoIT 2005.
- 20 Halimbawa, naglabas ng ulat ang John F. Kennedy Center Foundation-Philippines, na nagdidisenyo ng mga call center, na dadalawang porsiyento lamang ng higit sa sampung libong aplikante ang kalauna'y nakapagtatrabaho sa call center taon-taon.

MGA SANGGUNIAN

- Althusser, Louis. *Lenin and Philosophy and Other Essays*. Salin ni Ben Brewster. New York: Monthly Review Press, 1971. Nakalimbag.
- Anderson, Stuart A. "The Community School in the Philippines." *The Elementary School Journal* 58.6 (1958): 337-343. Nakalimbag.
- Arroyo, Gloria Macapagal. Talumpati sa First International Conference and Exhibition on Business and Information and Communication Technology, Waterfront Cebu City Hotel Lahug, Cebu, 22 Hunyo 2005a. Talumpati.
- . "State of the Nation Address (SONA) Executive Summary." 2005b. Talumpati.
- Asahi Shimbun*. Eigo no kuni: Saiken-chū [Bansang wikang Ingles: Pumapailalimsa rekonstruksiyon], 3 Oktubre 2006: 14. Nakalimbag.
- Asuncion-Lande, Nobleza. "Multilingualism, Politics, and 'Filipinism.'" *Asian Survey* 11.7 (1971): 677-692. Nakalimbag.
- Balita*. "PGMA Tours the Main Room of Concentrix, Davao City's Largest Call Center Facility." 4 Pebrero 2010. Web. 8 Setyembre 2012. <<http://balita.ph/2010/02/04/pgma-tours-the-main-room-of-concentrix-davao-citys-largest-call-center-facility/>>
- Bhagwati, Jagdish, Arvind Panagariya, at T.N. Srinivasan. "The Muddles Over Outsourcing." *The Journal of Economic Perspectives* 18.4 (2004): 93-114. Nakalimbag.
- Bresnahan, Mary I. "English in the Philippines." *The Journal of Communication*, 29.2 (1979): 64-71. Nakalimbag.
- Business Mirror*. "Aquino: Proposed US Ban on BPOs a Poll Play." 11 Enero 2012. Web. 8 Setyembre 2012. <<http://businessmirror.com.ph/home/top-news/21853-aquino-proposed-us-ban-on-bpos-a-poll-play>>
- Business Processing Association Philippines (BPA/P). Web. 7 Hunyo 2006. <www.bpap.org>.
- . "IT-BPO Road Map 2011-2016." Web. 31 Mayo 2012. <<http://www.bpap.org/about-us/it-bpo-road-map-2011-2016>>.
- Call Center Directory. 2012. "Call center Philippines." Web. 31 Mayo 2012. <<http://www.callcenterdirectory.net/call-center/Philippines/directory-2-page-1.html#>>.
- Chang, Dae-oup. "Neoliberal Restructuring of Capital Relations in East and South-East Asia."

Nasa *Neoliberalism: A Critical Reader*, ed. Saad-Filho, Alfredo and Deborah Johnston, 251-258. London: Pluto Press, 2005. Nakalimbag.

Danlog, Ava. "Call Centers: Boon or Bane for New Graduates." *Bulatlat* Abril (2005): w.p. Web. 2 Mayo 2012. <<http://www.bulatlat.com/news/5-8/5-8-callcenters.html>>.

Fichte, Johann Gottlieb. *Addresses to the German Nation*, ed. Moore, Gregory. New York: Cambridge University Press. Nakalimbag.

Fuentes, Fernando Solidum. "Statistical Study of the Progress by Year of the Philippine Public Schools, 1910-1921." M.A. Tesis, University of California, 1921. Nakalimbag.

Gonzalez, Andrew B., FSC. *Language and Nationalism: The Philippine Experience Thus Far*. Quezon City: Ateneo de Manila University Press, 1980. Nakalimbag.

Gramsci, Antonio. *Selections from the Prison Notebooks*. Patnugot at salin nina Hoare, Quintin at Geoffrey Nowell Smith. New York: International Publishers, 1971. Nakalimbag.

Hookway, James. "The Services Spin-off." *Far Eastern Economic Review* 167.40 (2004): 48-49. Nakalimbag.

Ives, Peter. *Language and Hegemony in Gramsci*. London: Pluto Press, 2004. Nakalimbag.

Johnstone, D. Bruce, Alka Arora, and William Experton. "The Financing and Management of Higher Education: A Status Report on Worldwide Reforms." Di-limbag na working paper ng World Bank, 1998. Web. 5 Mayo 2012. <http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/2000/07/19/000094946_99040905052384/Rendered/PDF/multi_page.pdf>.

Kirk, May. *The Baldwin Primer*. New York: American Book Company, 1899. Nakalimbag.

Kyodo News. "English Proficiency Declining in Philippines." 19 Abril 2006. Nakalimbag.

Manila Standard. "Only 3% Get Call Center Positions." 6 Enero 2006. Nakalimbag.

Marquardt, W. W. "An Unparalleled Venture in Education." *The Far Eastern Quarterly* 4.2 (1945): 135-139. Nakalimbag.

Marx, Karl. *Capital: A Critique of Political Economy*, English Edition. Patnugot ni Friedrich Engels. Moscow: Progress Publishers, 1956. Nakalimbag.

_____. *Capital: A Critique of Political Economy Vol. 1: The Process of Production of Capital*. Patnugot ni Friedrich Engels at salin nina Samuel Moore at Edward Aveling. Moscow: Progress Publishers, 1887. Nakalimbag.

- McKinley, William. "Fourth Annual Message." 3 Disyembre 1900. Web. 29 Hulyo 2012. <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29541>>.
- Nainan, Daniel. The Moore Theater, Seattle, 1 October 2005. Web. 5 Mayo 2012. <<http://www.youtube.com/watch?v=say9MsdpGXs>>.
- neolT. "Outsourcing to the Philippines: Metro Manila and Beyond." *Offshore Insights Market Report Series 3.9* (2005): 1-18. Nakalimbag.
- Olivares, Benjie. "Unemployment, Poverty Worsen Under Arroyo." *Bulatlat Marso* (2006). Web. 2 Mayo 2012. <<http://www.bulatlat.com/news/6-8/6-8-worsen.html>>.
- PhilippineLaw.info. "Act No. 74, Education Act of 1901." 1901. Web. 5 Mayo 2012.
- Prinsipe Poldo. "The call for call center agents." 2010. Web. 7 Mayo 2012. <<http://prinsipepoldo.wordpress.com/2010/02/11/the-call-for-call-center-agents/>, inakses>.
- Population Index*. "The Philippines." Enero 1942: 3-9. Nakalimbag.
- Salazar, Zeus. "Ukol sa Wika at Kulturang Pilipino." *Nasa Mga Piling Diskurso sa Wika at Lipunan*. Patnugot nina Constantino, Pamela C. at Monico M. Atienza, 19-45. Lunsod Quezon: University of the Philippines Press, 1996. Nakalimbag.
- Smith, Pauline Crumb. "A Basic Problem in Philippine Education." *The Far Eastern Quarterly* 4.2 (1945): 140-147. Nakalimbag.
- Sunday Times*. "Better Spend P500M on English Proficiency for All Schoolchildren." 18 Hunyo 2006. Nakalimbag.
- UNESCO. Records of the General Conference 30th Session, Paris, 26 October to 17 November 1999 Volume 1, Resolutions. Paris: UNESCO, 2000. Nakalimbag.
- Voloshinov, Valentin. *Marxism and the Philosophy of Language*. Salin nina Matejka, Ladislav at I.R. Titunik. Cambridge: Harvard University Press, 1973. Nakalimbag.
- Wikipilipinas. "Call Center Industry in the Philippines." 17 Setyembre 2007. Web. 8 Setyembre 2012. <http://en.wikipilipinas.org/index.php?title=Call_center_industry_in_the_Philippines>
- Yonce G.V. at M.A.L. Lane. *First Steps in Language: A Primer Designed for Use in the Philippine Islands*. Boston: Ginn and Company, Publishers, 1902. Nakalimbag.